Q. D. B. V.

DISPUTATIO INAUGURALIS,

quam
DEI Clementiâ,
Præſcitu, & Indulgentiâ
Gratioſiſſimæ
Facultatis medicæ,
ſub
Præſidio
VIRI
Ampliſſimi, Excellentiſſ: Experientiſſ:

DN. JOHANNIS MICHAELIS,

Phil. & Med. D. Facult. Med. Decan. & Prof.
Therapeut. utriusq; Princip. Collegii Collegiati, Academiæ Decem-viri, atque Archiatri Saxo-Altenburgici,
Præceptoris, & Promotoris ſui ætatem venerandi,

DE

PARESI,

vel

PARALYSI ex COLICA,

pro impetranda, in arte Medica ſummos honores, inſignia, ac privilegia Doctoralia petendi,

LICENTIA,

publicæ, eruditæque Philiatrorum disquiſitioni
ſiſtit

M. PAULUS AMMANN Vratiſl:

Art. Med. Baccal.
In
Acroaterio Medicorum
ad d. 11. Maji. An. 1660.

Lipſiæ, Literis JOHANNIS BAUERI.

VIRIS

MAGNIFICIS, STRENUIS, NOBILISS. AMPLISS. CONSULTISS.

DNN.

PRÆSIDI, CONSULIBUS, SENATORIBUS,

INCLYTÆ VRATISLAVIENSIUM REIPUBL.

Salutem officioſam, & Regimen ſalutare animitus precatur
M. Paulus Ammann Med. Baccal.

HOnores virtutum eſſe ſalaria, ex primis notum eſt moralium principiis. Hac enim ratione animi aliàs δυσμεταχείριστοι, *& virtutis ſemitam horrentes, ni plane reſpuant doctrinam, miteſcere, & manſueſcere poſſunt. Propterea quoq; majores noſtri in id incubuerunt, ut* ὁρμητήρια *certa poſteritati relinquerent: quæ inter non poſtremum occupant locum Honores Academici, quibus illi ſolent, aut debent, affici, de quorum eruditione & honeſtate Univerſitati vel communitati alicui liquidò conſtat. Quod, licet hodierno tempore tam exacte non obſervetur, Artibus tamen, vel Perſonis, minimè eſt imputandum. Nam multa nunc in abuſum veniunt, licèt parùm rectè, quorum ætas ante nos ſummam mirata fuit dignitatem. Dignitates haſce academicas & ego legitimo modo ambire nuper cœpi, & nunc, bono cum DEo, ambire pedetentim pergo, non quidem, ac ſi edecumata doctrinâ, vel conſummata rerum experientia inſtructus, putarem, nihil in Medicina ſupereſſe, quod mihi diſcendum reſtaret, hæc ſiquidem nemo in ætate & conditione noſtra conſtitutus, de ſe prædicari patietur, niſi nimium ſibi vellet arrogare; ſed potius, ut mentis meæ vires nonnihil periclitarer, & tandem ad ſcopum feliciter devenirem. Multi enim ex ſympatriotis meis honoratiſſ. quorum ſtudio meum ſemper fuit conjunctum, palmam jam dudum hoc in paſſu mihi præripuerunt, facilè propterea ſuſpicio de vita deliciis academicis irretita in me derivari potuiſſet, hæc, & alia ſi intermiſiſſem. Et quoniam, quod præcipuum, ſumtibus veſtris in Academia per quinquennium, & quod excurrit, hactenus maximam partem altus ſum,* diſputationem *hanc* inauguralẽ Vobis, *debitæ gratitudinis ergò, ſacram facere volui, debui. Accipite idcircò,* Patroni Maxumi *ſerena, ut ſoletis, fronte theſes haſce de* Pareſi, *paucis quidem paginis comprehenſas, dignitate tamen materiæ, aliis minime inferiores, & proporrò favore atq; benivolentia conſtanti vota propoſiti mei promovete, ut, quemadmodum ſub* patrocinio veſtro *ſtudia mea quondam feliciter cœperunt, ita etiam aliquando,* VobisPatronis, *felicisſimè finiantur. Quod, uti maximopere, ſummiſſe tamen, contendo: ſic vicisſim omnibus animi viribus eò allaboro, quâ ratione* Vobis *debitam obſervantiam, & officiorum promtitudinem reapſe declarare valeam. Dab. Lipſ. è. Muſeo meo. d. 11. Maji. Ao. 1660.*

IN NOMINE SACRO-SANCTÆ TRINITATIS.

MOrbos ſæpê in alios degenerare, & propriam indolem quaſi exuere, è pathologorum placitis puto eſſe notisſimum, præſertim cùm experientia, & praxis, id quotidie demonſtrent, adeò, ut non neceſſe ſit, multa exempla degenerum morborum hac vice in medium proferre. Præſtitit hoc ſingulari tractatu, olìm *Excell. Dn. D. Johannes Hoppius Leorin. Sil. Prof. hujus loci meritisſimus*, quem aliquando, ſi potes, ipſum vide, ubi non ſolum, inſignem eorum reperies catalogum, verùm etiam modum, quo iſta degeneratio fieri ſolet, exactiſſimè deſcriptum: Imò ex ipſius artis prognoſticæ præceptis, ſi ſecundùm fundamenta demonſtrentur, quemadmodum â *Jocobo Hollerio* factum, non erit difficile hujus doctrinæ veritatem pandere deſiderantibus. Unicum inſtar omnium, ſit *dolor colicus*, hic, pro diverſitate diſpoſitionis in ſubjecto, & Cauſarum, earumq; operationum, nunc in *Paralyſin*, nunc in *Epilepſiam, Lethargum, Convulſiones, & alios morbos, vel Symptomata abit*, ut habet *Ætius, Avicenna, Scholiograph in Holler, Trincavell, Foreſtus & alii.* Sepoſitis aliis, quæ vel ex malè curatâ *colica*, vel etiam interdum ex inſtituto naturæ, ſubſequi ſolent, conſiderare nunc juvat *Paralyſin ex Colica*, vel, ùt alio nomine ſpeciali dicitur, *Pareſin*, quæ, quantoperè Practicorum intentioni interdum illudat, experiri ſolent illi, qui eam interdum tractare coguntur. Delineavit ejus naturam aliquomodo *Sympatriota noſter, D. Joh.* Keyl / ſub præſidio *Joh. Hartmanni, Chymiatri incomparabilis*, in corollario, quod theſibus medico-chymicis de Paralyſi annexum reperies. In has cum

in prælect. publ.

in Tr. ad Coac. præſag. Hipp.

forte

forte fortuna incidere, & hujus materiæ dignitate commoverer, volui, in hac ipſa *Diſputatione inaugurali*, quam ſvaſu ſuperiorum, nec forſan auſu temerario, in me ſuſcepi, eam ulterius elaborare, & erudito Philiatrorum diſcurſui proponere. Ne autem in molem excreſcat ingentem, libet συντόμως totum negotium tribus includere capitibus, quorum 1. *Eſſentiam*, 2. *Signa*, 3 *Curationem Pareſeos* contineat; perſuaſum enim mihi habeo, paucis etiam multa comprehendi poſſe. Ut igitur hoc opus noſtrum, nobis cedat feliciter, præprimis *S.S. Triados* imploramus clementiam, velit eâdem nobis adeſſe, ut non ſolùm de morbis disputare, ſed etiam aliquando magno cum ſolamine ægrotantium illos curare poſſimus: ſic laudes ejus, uti pro omnibus, ita in ſpecie pro ſingulari hoc beneficio, exaltabimus in æternum!

CAPUT. I.

Spigel. l. 4 d. febr. Semitertiana p. 52.

§.1. RArus hic quidem eſt affectus, quem tractandum ſuscepimus, & non niſi in *Moravia, Auſtria, Styria, Carinthia, Pannonia, aliisq; Germaniæ locis frigidioribus*, ut etiam apud *Pictones Gallorum*, interdum familiaris, in regionibus calidis, rarisſimus, etiamſi Romæ, *Pauli Æginetæ* tempore, populatim graſſaretur peſtilenti modo; nihilominus tamen dignisſimus eſt conſideratu, non ſolùm ratione ſuæ *Eſſentiæ*, ſed etiam, ratione *Curationis*. Paucisſimi enim Practicorum ex profeſſo de illo egerunt, quia plerique in ea fuerunt opinione, *Pareſin* cum *Paralyſi* vulgari magnam habere convenientiam, nec ratione Eſſentiæ, diſcrepare, quod tamen non eſt, ut infra demonſtrabitur.

l. 1. c. 27. d curand morb.

2. *Fuchſius* declaraturus *Paralyſeos* præciſè ſumtæ, natales, ſic incipit: παράλυσις καὶ πάρεσις, latinis dicitur reſolutio, putatq; hæc vocabula eſſe Synonyma: ſed parùm rectè, Nàm, quemadmodum in Græcis inter παράλυσιν & πάρεσιν intercedit differentia: ità & inter latina. Illa enim vox dicit *reſolutionem*, hæc *remisſionem*, ut notum; ità, ut in *paralyſi* vulgari nervi reverà reſolvantur, in *Pareſi* vero, molliores reddantur, præſertìm in principio, ut ad motum & ſenſum fiant inepti.

3. Strictè itaq; ſumendo has voces, non erunt Synoymæ.

mæ. Aliud enim longe eſt reſolvi, aliud remitti, niſi & hæc in pathologia velimus confundere. Hinc *Pareſeos* nomen ſecundùm derivationem, æquè poterit prædicari de *Paralyſi ex Scorbuto, vel Utero, atq; de Paralyſi ex Colica*. Dico *ſecundum derivationem*; aliud enim uſus loquendi apud Medicos obtinuit, quandò in ſpecie reſolutioni, vel remisſioni partium nervoſarum ex Colica, fuit hoc nomen attributum. Dico iterum *remiſſioni*, nam ſucceſsivè iſtiusmodi remisſio κινήσεως vel nervorum, in conſummatam poteſt abire paralyſin.

4. Dicitur inſuper *Paralyſis ex Colica*, cum addito, ad differentiam ſcil: reliquarum ſpecierum, quæ ex morbis præcedentibus ſolent oriri Ubi *Gregorius Horſtius* operoſe quæſit, an *Pareſis ſit propriè dicta Paralyſis?* Nos reſponſionem clariorem ex ſequentibus & collatione *Pareſeos* cum *Paralyſi* vulgari, afferemus, hoc ſaltem h. l. monituri, quod ex ſe vox hæc, hoc non denotet, niſi uſum attendamus Medicorum, vel etiam ulteriorem degenerationem in perfectas partium reſolutiones. Nam fieri omnino poteſt, ut, pro copia materiæ peccantis, & naturæ robore, *colici dolores*, in principio ſolùm inferant langvorem, vel debilitatem partium nervoſarum, deinceps verò etiam, ni ſtatim ſuccurratur, veram etiam *Paralyſin*, quam, ſi quis nolit dicere legitimam, quia non ab initio occupavit principium nervorum, illi liberum & ſolutum ſit; putamus enim parùm hac ratione ſententiæ noſtræ decedere. *Vid. Probl. p. 52. ſeqq.*

5. Ex his liquet, quòd concluſio *Horſtii*, ut & *Spigelii*, ſit limitatè accipienda quando ajunt: *Pareſin* ſolùm κατ' ἀχρηστικῶς vocari *Paralyſin*, tùm demum ſcil. quando vim vocis attendimus, quatenus verò in conſummatam abire poteſt, & abit etiam, *Paralyſin*, omninò propriè ita vocari autumo, licet vis aliqua inferatur voculæ, & plus tribuatur, quam importat. Proindè diſtinguerem inter *Pareſin* & *Paralyſin ex Colica*, non, ac ſi cognoſcerem differentiam ſpecificam, ſed ſolùm accidentalem, pro diverſitate cauſarum, earumq; intenſione vel remisſione, &, ut hæ loquendi ambiguitates tollerentur: hujus diſtinctionis veſtigium etiam apud *Cratonem* reperies.

6. Reperti etiam ſunt, qui *Pareſin* ad *Arthritidem* re-

tulerunt, ut & ad *Contracturas*: verũ enim verò minus accuratè. Longè utiq; alia differentia eſt inter *Pareſin* & *Arthritidẽ*. Hoc tamen concedimus, poſſe eandem *Pareſin* degenerare in *Arthritidem*. Idem judicium ſit de *contracturis*. Plura qui deſiderat de *nominalibus*, adeat Philologos: nobis hæc intereà ſufficiant.

7. Patet nunc ex dictis, quid reſpondendum ad quæſtionem, quam omnes ferè proponunt, *an Pareſeos natura vete-*
l 5.c.18.&43. *ribus fuerit cognita?* ℞ utique, ut videre eſt ex *Ægineta*, & aliis. Sed, an ejus eſſentiam rectisſimè indagaverint, de hoc ſolet dubitari, quandoquidem, ne hodiè quidem de illa liquidò conſtat. Recentiores enim aliam longe opinionem de illa fovent, ut dehinc habebimus.

8. Abſolutis *nominalibus*, ad *realia* nobis deveniendum, ubi præliminaris hæc quæſtio ſtatim reſolvenda incidit, *an Paralyſis ex colica, ſit eadem, cum veterum, cujus hinc inde inſcriptis facta mentio?* ubi notandum, reſponſionem accuratam mox reponi non poſſe, niſi prius inſtituatur comparatio inter *Pareſin* & *Paralyſin*, ut videamus, utrùm in eſſentia, & reliquis circumſtantiis conveniant, nec ne.

9. In communi definiunt *Paralyſin* ita: *Eſt abolitio motus voluntarii in partibus, ſalvis actionibus principalibus ob defectum ſpirituum animalium, vitio nervorum potisſimum orta*: ubi adderem hæc verba: vel *nervorum principio*, aliàs excluderetur *Paralyſis univerſalis*, & παραπληγία.

10. In hac definitione duo potisſimum ſunt controverſa, *pars affecta*, & *cauſa immediata, vel proxima*. *Prius* quod ſpectat, quadantenus ex definitione allata decidi poſſet, quando dicitur, *vitio nervorum* hoc Symptoma oriri, & ità facilè tolleretur hæc controverſia, præſertim ſi ageretur de *Paralyſi* particulari, ubi, ſi quis ex fundamentis anatomicis novit inſertionem nervi in muſculos, qui partẽ reſolutam movere debent, ille quoque de loco affecto non poterit eſſe incertus: hoc autem tàm facile ſemper non eſt. Nam, qui Μυολογίαν, vel Μυοτομίαν non intelligit, hæc quoque intacta relinquet. Intereà
c.7.p 39. avidum diſcendi animum remitto ad *Paralipomena Sennerti*.

11. *In univerſali*, & παραπληγίᾳ dicunt, interdum eſſe vel

ſe vel ipſum *cerebrum*, ejusmodi pathemate affectum, vel *Spinalem medullam*, ſecundum alterutrum, vel utrumq; latus. Hic *Leonhardus Jacchinus* in dubium vocare videtur, bifidum medullæ diſcrimen, & propterea *Avicennæ* rationes, quibus παραπληγίας locum affectum probare voluit, vehementer caſtigat. Sed facit hoc citra rationem, & αὐτοψίας conſenſum. Siquidem, ut ipſum cerebrum, beneficiô meningum diſtinguitur in partem dextram & ſiniſtram, ſic non improbabile quoq; eſt, medullam ita dividi, quod in medulla bovis leviter cocta, ſtatim apparet. Interim non excludimus hic naturæ providentiam, quæ, quantum poſſibile, utrumq; latus non ſolet aggravare, ſi ſcil. penes ipſam eſt imperium. quæ poſteriora *Helmontius*, ratione cauſſæ, judicat imposſibilia, ut ſcil. pituita viſcida, alterutrum ſolum latus occupet, & non utrumq;. Sed, hæc vix ſpectant hùc. propterea videatùr ipſe.

in. 9. Rhaſ. c. 4. Paral.

d. lithiaſ. c. 9. p. 727.

12. Dixi in §. 10. *vitio nervorum* oriri *Paralyſin*, ſive conſiderentur ſecundum ſimilarem, ſive ſecundum organicam conſtitutionem, & ſic *Paralyſeos* pars affecta, erit, vel *principium nervorum*, vel *nervi*.

13. Alteralis movetur *de cauſa* inter pathologos, an nuda intemperies phlegmatica, nervos obſtruens (quam obſtructionem negat *Platerus*,) an etiam vis narcotica, qua humores in corpore noſtro imbuti ſunt, ad hujus generationem concurrat, ut *Platerus*, & *Faber*, contendunt, rationibus non contẽnendis, quicquid ſit hujus rei, certum eſt tamen, *Paralyſin* â rebus peculiariter nervis infeſtis, oriri, ſive ſit intemperies ſimplex, vel aliis qualitatibus prædita, quod pro hic & nunc non diſputabimus.

14. Salvæ ſunt omnes principes actiones, imò nec animales ſemper omnes abolentur, quandoquidem ſenſus utplurimùm in *Paralyſi* eſt illæſus, addo *utplurimum*, quia interdum ſimul aboletur, quod, cur fiat, vide in *Inſtit.* *Helmontius* hic non agnoſcit diſcrimen inter *nervum ſenſorium & motorium*, contra communem in Scholis opinionem. Rationes ejus adducere non placet, ut vitemus ambages.

loc. allegat.

15. Inſuper *Paralyſis* vulgaris absq; omni contingit dolore, ut unanimis teſtatur *Practicorum* Conſenſus. Ipſa

enim

enim membra abſq; moleſtia patientis poſſunt tractari, moverique, pro lubitu ab adſtantibus. Nam cauſa, ſive intemperiem ſimplicem, ſi conjunctam, agnoſcamus, omnis acrimoniæ, & ſtimuli ſolet eſſe expers.

16. Poſſemus ex his, reſponſionis loco, ad ſuperiorem quæſtionem ſ. 8. propoſitam, ſtatum concludere: *Pareſin non eſſe eandem cum Paralyſi vulgari*; rationes in præcedentibus theſibus, reſpectu *Partis affectæ*, *Cauſſarum*, & *Symptomatum* dictæ ſunt: ſed quia *eſſentia* ejus nondum eſt detecta, propterea fini hujus capitis hoc reſervabimus.

17. Comparatione ſic inſtituta, non incommodè ipſius *Pareſeos* evolvemus *naturam*. Optimè verò ea, opinor, pateſcet ex *conſideratione cauſarum*, *ſubjecti*, *vel partis affectæ*, & *Symptomatum concomitantium*, ut hac ratione etiam in curatione non hallucinemur.

18. Dependet autem *Pareſeos* cauſſa proxima, ab illa materia, quæ *dolorem colicum* primo parit intra cavitatem, vel potius, tunicas inteſtini Coli, quænam iſta ſit, *Dogmatici* pariter atq; *Spagyrici* non levibus rationibus inter ſe decertant. Illi varias adducunt occaſionales, ut *humores viſcidos*, *bilioſos*, *ſeroſos*, *flatus*, *vermes*, *duritiem fæcum*, *inflammationes* &c. quæ omnia acrimoniam peculiarem acquirendo, vel etiam propriâ virtute, tandem ſolvunt continuum, & ita dolorem iſtum exquiſitisſimum in partibus his nervoſis producunt, qui pertinacior ſolet eſſe, prout, vel partem, vel totius Coli peripheriam occupat, prout etiam cauſa in continui ſolutione reliquis eſt potentior.

19. Has præſupponunt *Dogmatici* in generatione *Colicæ* cauſſas, & ita per conſeq. ſi non omnes, tamen quasdam origini *Pareſeos* dedicant. quas inter ſunt *viſcidi humores*, ſecundum nonnullos, prius tamen aliquomodo attenuati & reſoluti, *ſeroſi* item, & *ichoroſi*, *bilioſi*, ut probabilius ſtatuitur, quorum qualitas ad penitrationem extremorum magis eſt apta, & accomodata.

20. Nunc ſoliciti erimus, quid *Hermeticorum* chorus hac in parte ex penitralibus naturæ, afferat. Hi ſanè, ut notum eſt, longe aliter ſentiunt de *dolore*, *motu*, & *ſenſu*. Et *dolorem* quod attinet, illum non produci ajunt immediatè a *So-*

lutione

lutione continui, vel alteratione qualitatum primarum ſenſibili, ut pluribus videri poteſt ex *Helmontio* & *Fabro*. Ponunt itaq; primum ſenſile, *Spiritum vitæ*, vel animam ſenſitivam, quæ ſi occaſionaliter ab objectorum affectione lædatur, mox, pro vehementia objecti in furorem adſurgit, vel, ut cum *Hipp.* loquamur, *impetum facit*, & ita diſplicentiam objecti exprimit juxta injuriæ perceptæ differentias partibus illatæ. Adeoq; tria in quovis dolore occurrunt. 1 *Injuria movens*. 2. *Anima ſenſitiva*, judicium ferens de dolore 3. *Spiritus excandeſcens*. quod quidem in *vulnere*, *contuſione*, *ambuſtione*, quatenus â cauſis externis dependent, prorſus eſt obvium. Simul ac autem, vel â prædicta externorũ impreſſione, vel propria intꝰ exorbitatione, motrices cauſæ dolorum applicatæ ſunt, fit inde *Spiritus ſenſitivus*, *totus acer*, *corrodens*, *mordax*, & *degener*, tum ſcil. anima ſenſitiva nedum judicium ſimplex de dolore fert, dolendo, ſed inſuper ipſa in ſe tota conturbata de ſe novum parit productum dolorificum, ut *Helmontius* alicubi loquitur, non ſecus, ac ſi illud â cauſa externa occaſionali prodiret.

21. Hæc eſt *Hermeticorum* mens *de dolore* in genere, quæ licet primo intuitu paradoxa videatur, diligenter tamen omnibus penſitatis, veritatem ſubeſſe, oppidò conſpicietur. Ut itaq; hæc omnia in ſpecie ad *dolorem colicum* applicemus, jam erit diſpiciendum.

22. Rejicit *Helmontius* cum reliquis *humores*, negatque, ut notum, illos eſſe *immediatas morborum cauſas*, & ſic neq; per conſeq in *dolore colico* excitando, obtinebunt: propterea ad *acida* & *pontica excrementa*, *vel Sales acidos*, *ſub ſtercoratione*, ut ait, *indolem ſuam exercentes* confugit. Hæc ſalia, vel excrementa, ſive in alimentis latitent originaliter, ſivè aliàs occaſionaliter accedant, quotiescunque â fermento bilis non ſubiguntur, toties dolorum horum parentes fiunt, quatenus pungunt inteſtina, & in iis animam ſenſitivam. Sunt enim cauſſæ occaſionales, ut *Archæus* inteſtinorum in motum furoris efferatur, qui deinde in adjutorium convocat *Pylorum*, tanquam Janitorem poteſtativum, cujus furore conjuncto, tanta oriuntur ſymptomata, quæ inter etiam eſt *Pareſis*. *Scholar. humoriſt. paſſiv. decept.*

23. *Pylori* enim uſum, quem veteres illi attribuerunt,

longe conſtituit alium, & nobiliorem, nimirum: judicat illum, variâ munitus Experientiâ, eſſe *præfectum primæ digeſtionis, præſidem Oeconomiæ abdominis, Clavem digeſtionis, & Cardinem in quo omnis hominum ſanitas & infirmitas verſatur.* Prout hic magis vel minus eſt pertinax in Clauſura, vel apertione, vel prout magis ad iram concitatur, â cauſis ſive internis, ſive externis tunc etiã majores vel minores producuntur affectus. Gaudet ſiquidem peculiari motu, ut probat, nec ſe conſtringit per modũ ſphincteris. Omnes enim ſphincteres in mortuis, præſertim quos violenta mors rapuit, reſoluti videntur, *Pylori* tamen clauſura etiam in mortuis conſpicua. Et quia inſuper in Oeconomia ſtomachica fel quoq; perficitur, exquiſitiſſimus inter *Pylorũ* & veſiculam fellis debet eſſe conſenſus, ſin ſecus; indignatio *archæi in Pyloro*, ſtatim ſuboritur.

Jur. Duumvirat p. 243. 24. Eundem in modum ait *Helmontius*, generari *dolorem colicum*, & per conſeq. etiam *Pareſin*. Verba ejus hæc ſunt: *Obſervavi atrociſſimos dolores colicos, ex indignatione Pylori, tranſiiſſe, nunc in Paralyſin, aliàs v. contracturã manuum, pedũ, brachiorum, quando ſcil. materia peccans affectat genus nervoſum, per ſuum Blas furioſum, illius tonum deſtruendo.* Aliàs quidem rejicit cauſam proximam *Colicæ* in *flatus*, & pro diverſitate qualitatum in illis, etiam diverſos dolorum gradus deducit. Dùm ait: *Maſſa in ſtomacho male digeſta deſcendens per inteſtinum, flatus generat acutos, ſi acor intenſus fuerit, inde tormina, ſi verò aliquid ejus mucoſum inteſtino adhæſerit, tormina pertinaciora fiunt, concomitante ſubinde diarrhœâ, & tantò atrociora, quò aciditas pontica magis fuerit. Ex flatu enim pontico, colica exigua & fluxilis, ex Cibis verò pertinacior longe, & loco mutat, migratq;: ſin verò ex mucilagine pontica adhærente & fixa, crudeliſſimè affligit, & convellit.* Sed nota: quod de generatione flatuum longe aliter ſentiat, ac aliàs in communi fieri ſolet.

d. Flatib p. m. 344.

25. Ita ſtatuunt *Dogmatici* & *Hermetici* de *colici doloris* productione, & hujus cauſis. Cauſſæ hæ præbent originem *Pareſi*. Hic maxima ambiguitas oritur inter autores, de tribus: 1. *quo motu cauſa doloris colici ad extrema artuum pellatur?* 2. *an omnes cauſſæ ſupra enumeratæ, vel nonnullæ tantùm, ad productionem Pareſeos aptæ ſint?* 3. *per quas vias materia transponatur?* de ſingulis breviter.

26. Quoad

26. Quoad prius, notum eſt, quod natura in morbis acutis duobus ſe potiſſimum modis a cauſa morbifica ſoleat liberare, vel ἐκκρίσει, vel μεταςάσει. *Prior* modus hic non attenditur, ſed, ut cuilibet conſtat, ſolum *poſterior*, dum natura materiam ab interioribus ad extrema ſolet propellere. Fit autem hæc transpoſitio, vel in *principio*, vel *ſtatu morbi*: vel *cum*, vel *ſine levamine patientis*, vel ad *loca æque nobilia ac propinqua*, vel *contrà*. Hinc ad. 1. ita reſpondemus, materiam *Pareſeos*, interdum *ſymptomaticè*, interdum *criticè* transponi. Medicus idcircò prudens, ſecundum circumſtantias varias, jam enumeratas, etiam hoc problema verificatum deprehendet, &, prout malæ vel bonæ Criſeos indicia adſunt, diverſum motum in iſta μεταςάσει exinde concludet, item: Criſeos bonitatem in hac μεταςάσει ſimpliciter, & ſemper abeſſe, ut quidam volunt, non tam facile adſeret.

27. Alterum etiam meretur evolvi. Non enim omnes cauſſæ aptæ ſunt ad iſtam translationem, ut *vermes* (de quibus tamen recentiores non dubitant) *Calculi, &c*; ſed ſolùm quæſtio eſt de *humoribus*; ubi dico: quosdam eſſe ineptos. Addo *quosdam*, nam de bilioſorum & ſeroſorum aptitudine, nullus dubitabit. Tantùm quæritur de viſcido & pituitoſo humore, utrum ille ex inteſtinis ad artus poſſit deferri? qui qualitates, ſive naturales, ſive adventitias, hujus humoris conſiderat, ſtatim videbit, hujus rei nullam ſubeſſe vel poſſibilitatem, vel facilitatem, præſertim ſi de illo intelligatur. qui actu ineſt inteſtinis. Natura enim longè facilius per vias, & meatus conſvetos ejusmodi excrementa poteſt evacuare, deindè quis crederet hunc humorem tunicas & ligamenta inteſtinorum ad interiora ſpinæ penitrare, indè ad ſuperiorem ejus partem adſcendere, tandemq; ad extremitates artuum pervenire poſſe? Si dicis, humores pituitoſos â calore attenuari, qui medicamentis carminativis ineſt, vel etiam, ſemper aliquid ſeroſi, vel bilioſi admiſceri, ℞. hæc omnia nihil concludere: ſi enim præceſſit attenautio, cur non potius per inferiora, cur non citra dolorem evacuarentur?

28. Eleganter hæc perſtringit *Helmontius*, quando apoplexias & *Pareſeos* cauſam evolvit, his verbis: *In acerrimis* d. Lithiaſ. c. 9. p. 726.

 tormini-

terminibus cum integritate functionum mentalium, imò & abſq; do-lore capitis, contrahuntur artus, qui mox deinde Paralyſi feriuntur. An ergò ventris dolor oppilat ſpinalis medullæ initium ſine apoplexia? ſic nimirum, ut ſæpè ambæ manus atq; pedes reſolvantur atq; motu priventur? ergòne jam utroq; latere oppillatus eſt à pituita quartus cerebri ventriculus? cur ſoli artus orbantur motu, atq; ſenſu, non item organa intermedia, eodem itinere, medio, atq; interſtitio motum ſuum, ſenſumq; mendicantia? quæ eſt enim cognatio inteſtinorum cum illo ſinu cerebri? quisve conſenſus hujus ventriculi cum artubus externis, ut hi pœnam aliunde promeritam luant?

29. Concludimus proindè, *pituitoſos humores, ut ſic, & in inteſtinis contentos, non aptos eſſe ad μετάςασιν*, & *Pareſeos* productionem, niſi aliter explicetur, ut ab illis fit, qui dicunt, pituitam ex capite per nervos ire ad artuum extrema.

30. Dixi ſupra, de *bilioſis & seroſis humoribus* nullum ſupereſſe dubium in generatione *Pareſeos*, quod nunc pluribus confirmandum. Apti enim ſunt ad hanc μετάςασιν, deinde etiam, ſi horum intueamur qualitates plerumq; adventitias, peculiariter infeſtare ſolent genus nervoſum, præſertim ſi qualitati quantitas accedat. Bilis an omnis acris ſit, hic non diſputo, nec probabile, ſemper ratione acredinis provenire *Pareſin*, poteſt etiam in bilioſis & ichoroſis latere narcotica potentia; deindè hoc etiam non omittendum, bilem interdum ſerô perfundi, & quaſi obtundi, hinc pro diverſitate prævalentiæ alterutrius humoris, diverſa quoq; in *Pareſi* ſunt conſpicua ſymptomata, ipſaque *Pareſis* evadit vehementior.

31. Tertium adhuc ſuper eſt, *per quas vias natura ſoleat hanc μετάςασιν moliri.* Variæ hic occurrunt opiniones, partim ex antiquis, partim etiam ex recentioribus, quas ſigillatim nunc luſtrabimus.

l. 1. c. 7. d. pl. Hipp. & Plat. 33. Vetuſtisſimum illud dogma *Praxagoræ*, quod *Galenus* citat, nervos arteriis eſſe continuos, hic non reducam, quoniam ab aliis jam refutatum, & experientiæ non congruit; multò minus hic reaſſumam ſententiam *Reuſneri*, ſtatuentis, nervos eſſe nihil aliud, quam venarum & arteriarum extremitates. Vide illum refutatum ab *Horſtio*.

in Probl p. 52. & d. natura humana l. 1. Ex. 5. q. 4.

33. Non pauci μετάςασεως viam rejiciunt in corporis

ris noſtri ξύμπνοιαν καὶ ξύῤῥοιαν, & adducunt exempla, quod in-
terdum natura præſertim robuſta, per occultos, & nobis inco-
gnitos meatus, ſoleat transponere materiã. Sic in fractura calcis,
ut habet *Hippocr.* fiunt febres ſingultuoſæ, & convulſificæ; ſic *lib. d. fractur.*
febris materia in venis contenta, ſæpè in nervos de-
migrat, ut teſtatur *idem*: Harum, & aliarum mutationum *in Coac. præ-*
nemò apodicticam dare poteſt rationem, & tamen revera in *not.*
corpore noſtro contingunt. Pari modo interdum natura inu-
ſitatis & quaſi miraculoſis utitur viis e.g. qn. aquas hydropico-
rum evacuat per umbilicum, pus Empyicorum per urinã, ſerum
etiam in cavitate abdominis collectum (ut *Ampliſs. Dn D. Mi-
chaelis*, in viro quodam adhùc vivente, obſervavit) per vias u-
rinarias. Verum quod attinet has obſervationes, illas auto-
ritate ſua non privamus, ſed potius miraculi loco in medicina
habemus, quod, quamvis etiam in hac μετάστασει locum habe-
re poſſet, an autem, ſi ſit, hoc ſemper fiat, meritò dubitamus,
quandoquidem de viis aliis certiores eſſe poſſumus.

34. *Andreas Laurentius*, ut theſin ſuam ſtabiliat, vias *p. 287.*
in hac μεταστάσει partim eſſe *inſenſibiles*, quemadmodũ in exem-
plis jam demonſtratum; partim *ſenſibiles*, addit, non eſſe impoſ-
ſibile, ex venis in inteſtina humorum decubitum fieri, & ab inte-
ſtinis humores crudos ſed attenuatos, in nervos rapi; nixus
procul dubio fundamento, quod habet antiquiſſimus *Aboha-
ly Abenzoar*, dum dixit: è *Colo materiam* ceu per *Criſin ad ner-
vos trudi*. verum quoniam ſolum loquitur de poſſibilitate, &
hoc nervorum officio è diametro contrarium, hunc quoque de-
ſerimus.

35. *Epiphanius Ferdinandus* metamorphoſeos hujus, *hiſtor. 35. p. 109.*
ut loquitur, veram eſſe probat exiſtentiam, & licet concedat,
naturam interdum admirandas ſibi præparare vias, hic tamen
Laurentii opinionem rejicit. Propria hæc eſt: *A nervis ſextæ
conjugationis materia communicatur Cerebro, nuchæ, & tandem
ſpinali medullæ,* addit autem in fine: ſi quis hanc reprobare ve-
lit, cum *Gentile d. Florentia*, dicere poſſet, Peritonæi beneficio
partibus ſpinæ adjacentibus, & præſertim vertebris, usq; ad
Cerebrum, materiam transmitti; ſed neque hæc omni ex parte
ſatisfacit, quia non parùm differt a *Laurentii* mente.

36. *Caſpar Hoffmannus* peculiarem longè fovet, ſcil. *materiam Pareſeos non in inteſtinis contineri, ſed in capite.* Nam quia humores craſſi & multi ſunt, & â natura ſemel expelli non poſſunt, paulatim & ſecundùm partes ex propioribus venis affluunt, & paroxyſmos faciunt. Ubi verò jam maxima pars in inteſtina effuſa, per alvum excreta, & per paroxyſmos abſumta eſt, ut jam miceſcere colica videatur, tunc reliqui, qui adhuc in capite ſunt, propter dolores, vigilias, & medicamenta calida attenuati, relictâ conſvetâ viâ, ad propiorem declinant, & ſecundùm nervos ad muſculos, & ſic ad manus, & pedes contendunt. Propterea etiam dicit, non quamvis *Colicam* abire in *Pareſin*, ſed ſolum illam, quæ dependet â continuo affluxu pituitoſi humoris. Quam ſententiam ut non rejicimus; ita nec approbamus ſimpliciter, certis de cauſis, quia melior forſan intereà emergere potuit.

in miſcellan. obſervat. anat. & chirurg. 37. *Volcherus Coiter* accuſat ventriculos Cerebri, in quibus aqua tenuis & limpida ſubindè colligitur, qua ſpina dorſi paulatim irrigatur, usq; dum perveniat ad extrema. Ubi notandum: licet hoc non ſit impoſſibile, vel abſonum, non tamen in omni *Pareſi* (nec tunc ita nominanda eſſet) ſpina dorſi ſolet eſſe ab initio affecta, ut Practici obſervant. *Coitero* in quibusdam non abſimilis eſt *Eraſtus*, qui itidem negat, humores, *Pareſeos* parentes, in inteſtinis colligi, additq; ex venis ad artus devenire, quas autem venas intelligat, an meſeraicas, vel alias, non appoſuit expreſsè. meſeraicas eum non voluiſſe, *Inſtitut. p.* 439 ex quibusdam verbis *Cl. Sennerti* patet.

38. Induſtria recentiorum, quam cottidie in *Anatomia* adhibent, alias nobis, & magis â natura electas, monſtrant vias. Quos inter præ reliquis eſt *Adrianus Spigelius*, qui hanc controverſiam ex profeſſo dirimere conatur. Verba ejus, ubi de lumbaribus arteriis loquitur, hæc ſunt: *Atq; hæ ſunt arteriæ, quas ſi obſervemus, multarum rerum, de quibus graviſſimè diſputatum eſt hactenus inter medicos, facillimo negotio rationes reddemus, & inprimis difficillimæ illius quæſtionis, quæ inter Medicos agitata eſt, per quas vias, & quomodo dolores colici in Paralyſin terminentur? Sciendum a. ex Colo humorem morbificum per meſentericas arterias regreſſum, referri oppido in magnæ arteriæ truncum, ex*

quo

quo deindè ad lumbares pervenit, quæ turgeſcentes ſanguine vicinos comprimunt nervos, unde Paralyſis Crurum &c.

39. Quæ via licet ſit magis conſpicua reliquis, quas ex veteribus adduximus, nondum tamen eſt expedita, ut mihi videtur, quicquid alii ſentiant, quorum judicium non reprehendo, multo minus *Cl. Spigelii* gloriam elevo. Nam 1. hoc contravenire videtur, ſtante Sangvinis circulatione, arteriarum officio ordinario; & licet concedam compreſſionem, tamen *ſtuporem* pòtius, quam *Pareſin* excitaret. Excipit quidem allegatus autor *Pareſin* eſſe imperfectam *Paralyſin*: quicquid tamen ſit, manet nihilominus evidentiſſimum diſcrimen inter *ſtuporem*, & *Paralyſin*, etiam impropriè ſic dictam.

40. *In lib, 4. d. Semitertiana* magis adhuc mentem *p.m.52.*
ſuam explicaſſe videtur, dùm addit, materiam peccantem ex inteſtinis ad nervos repente transferri, modum verò ſe ex profeſſo demonſtraturum conatur, in *epiſtolis anatomicis*, quæ non adjunctæ ſunt operi anatomico, quod *D. Daniel Bucretius Vratisl.* edidit *venetiis*, ſed ſtudio *Liberalis Cremæ Tarviſini*, juxta quosdam, ſeorſim editæ putantur, *Antonius* verò *Lindanus* in præfatione prædicti operis, negat, illas unquam vidiſſe lucem publicam, ob id de mente *Spigelii* adeò certi eſſe nequimus, ob injuriam temporis.

41. Corrigit hunc *Nathanael Highmorus*, qui ſuas hy- *in Corp.humani disquiſit Anatomic. p. 254.*
potheſes circulationi, ut ait, ſuperſtruxit. Ratio contra *Spigelium* hæc eſt: quia hic refluxus per arterias motu quodam ſangvinis curſui in illis contrario, omnino impoſſibilis videtur, quomodo n. humores ſponte contra impetum ſanguinis violento cordis impulſu transmiſſi, contraniti poſſint, rationi conſentaneum non eſt. Nihil enim illos fortiori impetu attrahit, cum naturæ prorſus ſint inimici, nec impellit, cum motus illorũ per inteſtina, & per ſedes evacuatio, non minus levaminis attulerit, quàm translatio hæc inordinata, & non naturalis.

42. Proinde propriam ſubjungit, ſtatuendo: *quod humores, non qui actu inteſtinis inſunt, ſed qui per arteriam meſentericam inferiorem ad Colicæ continuationem jam influxuri erant, in arterias lumbares cum ſangvine ad ſpinam tendente, impellan-*

tur;

tur, quo facto, poſtmodum compreſſio nervorum, & conſequenter Paralyſis Crurum producitur.

43. Sed eadem recurrit difficultas, *ſtuporem* potius, quàm *Paralyſin* h. m. oriri. Videtur etiam falſæ hypotheſi inniti, ac ſi, duæ arteriæ ex lumbaribus comitarentur 2. venas ad cerebrum, ut veteribus viſum. Accedit, quod ſic ſolùm demonſtretur *Pareſis* crurum, quid autem de brachii, manuũ, vel aliarum partium? per quas vias hæc materia? tertio repugnare videtur circulationi, nihil enim per arterias ſeu majores, ſeu minores refluit, niſi autor allegatus negare vellet circulationem in meſenterio, quod tamen non arbitror. Non video itaque, quomodo hæc cum circulatione conveniant, niſi aliquis velit ſtatuere, naturam hic naturalem evacuandi legem transgredi, & arterias contrario motu aggravare. Sed hoc ipſo ſibimetipſe contrariatur, quia hac ratione prius oppugnabat *Spigelium.*

Barthol. p. 441.

44. Propius acceſſiſſe videtur *Cl. Senn*: qui ſtatuit *materiã Pareſeos è meſeraicis atq; inteſtinorũ venis regurgitare in Cavam, atq; hinc ad muſculos â natura detrudi.* Huic ſi tàm accuratè, uti nunc, nota fuiſſet Circulatio ſangvinis, melius utiq; mentẽ ſuam potuiſſet explicare. Nimirum, non *immediate* ab ipſis venis (quia falſa ſubeſt hypotheſis, acſi alimentũ per venas diſtribueretur) ſed mediantibus arteriis privatis hæc vitioſa materia quæ ſimul alimento commiſta eſt, naturâ ſic diſponente, dùm partes ignobiles ut plurimùm ſic aggravat, ad artuum extrema pervenit. Nam ſimulac provida mater perſentit, partibus alimentum per arterias allatum, non eſſe accommodum, illud vel ibidem relinquit, vel ulterius circulando, peculiari intentione ad artus ablegat, unde etiam intervalla hujus *Pareſeos* obſervari ſolent interdum: ideoq; per arterias *affluit* potius, quam *refluit* peccans materia.

Inſtitut p. 439.

45. Sic putarem vias eſſe explicandas in hac *μεταςάσει*, cui, ut dixi, motus ſangvinis magnum affundit lumen, quem tamen hic examinare, non patitur ratio inſtituti, ideo potius præſupponimus. Si cui melior occurrit hac de re cogitatio, nobis ut pandat in diſcurſu, amicè rogamus. Hæc enim omnia dicta ſint, ſalvo aliorum judicio.

46. Una-

46. Unanimis nunc eſt aſſertio, materiam hanc delabi ad muſculos & ibi generare *Pareſin.* Muſculus quid ſit, & quomodo ab *Anatomicis* dividatur, puto eſſe notisſimum ex inſtitutis. Hinc certum eſt, materiam iſtam, prout copioſa, vel peculiariter qualificata eſt, primo *tendines*, & partes fibroſas, poſtea quoque ipſam carnem muſculoſam aggredi, laxando præprimis tonum tendinum, & ſolvendo paulatim eorum temperiem; interdum etiam hoc excrementũ ſit dolorificum, quoties ſal aliquod acre, & corrodens in ſe continet, quo partes prædictæ vellicantur.

47. Objiciat quis: cur ſemper, & præciſe Muſculos, vel artuum extrema petat hæc materia? cur non alias etiam partes aggrediatur? ℞. 1. quod natura ſibi relicta, ſemper expellat humores peccantes ad partes remotisſimas, id quod, ex altera parte colligitur, dùm ægri imbecilliores, inſtanti tali mutatione, plerumq; pereunt, antequam talis *μετάςασις* perfectè fiat; materiâ ſcil. partes principes ſubeunte. 2. ſubeſt hic proprietas materiæ peculiaris, quæ nervoſis & membranoſis partibus præ reliquis eſt infenſa. Sic videmus cancrum citius faciem, & mammillas occupare, quàm alias humani corporis partes, ſic ſtrumoſæ reſolutiones ad collum potius, quàm alibi, efflorescunt.

48. His omnibus præſuppoſitis, nunc plenariè reſpondendum ad quæſtionem ſupra §. 8. propoſitam, an ſcil: *πάρεσις à veterum Paralyſi differat?* & videbitur quod ſic: Nam intercedit differentia. 1. *ratione originis* ſiquidem in *Paralyſi* plerumq; ſpinalis medulla, male ſe habens, cauſſam fovet, & huic ſymptomati originem præbet; aſt in *Pareſi* inteſtina ſe male habent. 2. *partis affectæ*: in *Paralyſi* nervus ipſe, muſculo qui partem movere debet, inſertus, inſigniter læditur; in *Pareſi* verò partes nervoſæ, & muſculoſæ p. n. afficiuntur. 3. *ratione cauſſæ*: *Pareſis* utplurimùm ab humore tenui, licet quadantenus crudo, ortum trahit, non replente vel obſtruente nervos, ſed, ut *Horſtius* loquitur, nervoſas vel fibroſas partes debiles, *Vid. Probl.*
effœtas, imò ob peculiarem qualitatem, ad motum ineptas red- *p.* 52.
dente. Vulgaris autem *Paralyſis* ſæpisſimè ab obſtructione oritur, ſi præſertim præſupponit cauſſam internam, adeoq; in

 Para-

Paralyſi ſpiritus ad nervos non fluit, in *Pareſi*, ob præſentiam aliorum humorum, non admittitur in muſculos, ut idem egregiè diſtingvit. 4. *Ratione Symptomatum.* *Pareſis* ſæpius indiſcriminatim ſenſum tollit & motum, imò non rarò cum iſta reſolutione infert dolorem, quæ in *Paralyſi* vulgari, præſertim quod dolorem concernit, non eveniunt. Senſus enim utplurimum ſupereſt. 5. *Ratione durationis. Pareſis*, ſi ritè tractetur, & criſis perfecta prægreſſa, citò tollitur. *Paralyſis* non item. dico 1. *ſi recte tractetur*: plurimi enim ejus naturam ignorant, & doctisſimi alioquin Viri, mirum quantum turpiter ſe dant, antequam indoli ejus adſveſcunt, imò non rarò in deterius præcipitant ægros, ut habet *Jordanus*. 2. *Si criſis ſit perfecta*, ſin ſecus: prorogatur etiam ad biennii ſpatium, ut obſervavit *Epiphan. Ferdinandus*.

p. 51. deſcript. Luis moraſ. & hiſtor. 35.

49. Poteſt ex prædictis ita definiri: *Pareſis eſt reſolutio* (*in principio ſolùm remisſio quædam, vel principium reſolutionis*) *partium extremarum facta ab humore tenui, bilioſo, ſeroſo, ichoroſo, qui ex colica à natura tranſpoſitus, peculiari virtute muſculis & nervoſo generi infeſtus, in qua modo motus, modo ſenſus tollitur, interdum etiam dolor infertur.* Quam, ſive ſecudum *dogmaticorum*, ſive *Hermeticorum* fundamenta examines puto eſſe clarisſimam.

d. Lithiaſ. c. 9. p. 724.

50. *Helmontius*, ut conſtat, definit Paralyſin per *partium ſenſitivam contracturarum*, â terrore cauſſatam, ſic conſequenter etiam *Pareſin*: Nam ſimulac partes ſenſitivæ alieno ac devio ſpiritu irrorantur, qui noxias ſecum habet qualitates, deſubitò terror oritur, in cerebro, & medulla, quo facto, contractio, & ſic *Pareſis*, ſubſequitur.

51. Licet autem in definitione allata humoris particula poſſit eſſe *Hermeticis* ſuſpecta, conſtat tamen, quomodo à nobis accipiatur, ſcil: pro vehiculô cauſſæ morbificæ. Et ipſi ſæpè, ut *Faber*, & alii, humorum, & excrementorum in ſcriptis ſuis ſolent eſſe memores. Et hæc ſufficiant de *Eſſentia Pareſeos*.

CAPUT. II.

1. Signis *diagnoſticis* hìc non eſt opus, ſiquidem ſenſibus iſtiusmodi Symptoma abundater ſubjacet, quando ſcil: in *facto*

in *facto eſt*. In *fieri* verò, ejus conſideratio difficilis eſt. Præprimis v. ſolent patientes imminente hac ματαςασει de adſcendente quadam aurâ frigida iis in locis conqueri, ubi poſitus eſt vaſorum majorum; Urinæ inſuper ſtatim tinguntur admodum, & ſubnigræ apparent, ob materiæ in venis admiſtionem. Plura vix occurrunt, ipſaq; vitalis facultas ſenſibiliter hoc in paſſu vix alteratur, niſi cauſſa iſthæc peculiariter corrupta ſit, & vires ſimul conſumat, tunc ea potius erudito Medici ςοχασμῷ relinquenda. Cœtera ſigna *diagnoſtica*, quæ in *paralyſi* ſolent notari, hic etiam non ſunt infrequentia, videlicet, conqueruntur de impotentia movendi, ambulandi, ſentiendi, imò etiam dolorifica interdum adeſt ſenſatio, quæ, & alia omnia ad cognitionem *Pareſeos* multa faciunt.

2. *Diſtinctiva* facilioris etiam ſunt momenti. Nam 1. ab *Apoplexia, Epilepſia*, quomodo differat notū, quatenus ſc: ſuperiores facultates in pareſi ſemper ſunt ſalvæ 2. a *Paralyſi* vulgari, dictum eſt ſupra. 3. *Convulſione*, quatenꝰ in principio nulla adeſt retractio muſculi verſus ſuum principium cum rigore; addo *in principio*: nam non raro ſolet evenire, ut hac ipſa *Pareſi* via ſternatur convulſioni, vel motibus convulſivis, prout cauſa illam excitans, comparata eſt. 4. ab *Arthritide & contractura communi*, quia in *Arthritide* communi dolor eſt de formali ratione, nullaq; inſignis ad motum ineptitudo; in *Contractura* nervi quaſi indurati, & breviores facti, absq; dolore, qui tamen de facili ſupervenit, ſi præſertim cauſſa ſit vehemens: In *Pareſi* verò contingit ſæpe dolor cum remiſſione vel reſolutione partis, neque, ut in *Contractura* vulgari nervi indurati vel quaſi decurtati ſunt. 5. *à Scorbuto* accuratè hic diſtingvenda *Pareſis*. hoc fit, quando ſigna *Scorbuti diagnoſtica* ſedulo attendimus, vel ſcorbuti præſentiam reſpicimus.

3. *Cauſſarum differentias* hic apponere, judicamus ſuperfluum, cùm jam in definitione dictum, qualis intelligatur, & ipſum etiam Symptoma ſatis reſtrictum ſit, quuatenus *Pareſis*, vel *Paralyſis ex Colica* denominatur.

4. *Prognoſis*, quomodo de hoc ſymptomate ſit inſtituenda, brevibus nunc videndum. 1. *Pareſis* per ſe non eſt periculoſa, ſi cœtera ſunt paria, & critica transpoſitio facta fuit:

 nam

nam obſervarunt *Practici*, quamplurimos, qui poſt colicam in *Pareſin* inciderunt, evaſiſſe. 2. quò plures, & nobiliores in *Pareſi* læduntur actiones, eò pejor eſſe ſolet, ut: quando ſimul ſenſus & motus, læduntur. 3. *Pareſis*, cum dolore conjuncta, vel in *Convulſionem* abit, vel in *Epilepſiā*, interdum etiam, ut obſervarunt quidam, in Apoplexiam. Arguitur enim naturam humorum copiâ prorſus eſſe accumulatam, hinc plerumq; talis eſt lethalis. 4. Membrum *Pareſi* affectum, ſi extenuetur, malum. 5. *Pareſis* recidivans in *Colicam*, mala, ſiquidem naturæ vires ſubinde franguntur. 6. *Pareſis* ſenibus adveniens, difficulter curatur, major autem ſpes elucet in juvenib9, quorum vires adhùc ſunt integræ. 7. *Pareſis lethargum* producens, lethalis ferè, quandoquidem morbus iſte, vel ſymptoma pejus eſt priore, quia non ſolùm principes lædit operationes, ſed & nobilem partem, cerebrum puta, occupat. 8. *Pareſis* cum *raucedine, tuſſi, deglutiendi difficultate, ſtridore, & pectoris anguſtia*, conjuncta, lethalis utplurimum eſſe ſolet. Siquidem hoc ipſo indicatur naturæ vires eſſe inſigniter fractas, quæ adeò potentes amplius non ſunt, ut ad artuum extrema peccans excrementum detrudere poſſint, ſed ob debilitatem, ad ipſa præcordia. Deindè arguitur hoc ipſo materiæ copia, vel malignitas, quæ non ſolum artus, ſed & vitales partes miſere affectat, quemadmodum *Platerus* in obſervationibus, habet; quod quidam in *Pareſi* propter ſpirandi difficultatem, quæ illis, quo magis movebantur accreſcebat, vel levisſimum aëris motum pertimuerint, atq; de aura quadam, quæ illos ſuffocet, ad finem usque, conqueſti fuerint. 9. *Pareſis*, non ſolum crura, ſed & alias partes complures occupans, quemadmodum *Spigelius* teſtatur, ſe vidiſſe, qui præter oculos, & labia Oris nullam partem movere poterant, illa omnino eſt peſſima: rationes addere neceſſe non eſt.

l. 4. d. Semitertian. p. 52.

5. Alia ſigna *prognoſtica* ſi occurrunt, hùc trahi poſſunt, pleraq; tamen, & Medico maxime neceſſaria, hic appoſita eſſe confidimus. Nunc ad *Curationem*.

CAP. III.

1. Quoniam in Medicina omnia *therapevſeos* gratia inſtitui debent, merito etiam illud nobis dictitatum putamus.

Siqui-

Siquidem inutiliter ſane de morbis diſputaremus, niſi etiam provideremus, qua ratione ægrotantib9 levamen adferre poſſemus; verbis enim & aſſertionibus qui curaſſet, nulla vidit adhùc ætas. Idcirco *Pareſeos* curationem nunc aggredimur, ea quidem brevitate, & præſpicuitate, qua nobis pro ingenii noſtri modulo conceſſum. Et quia *Pareſeos* curatio a nullo ex profeſſo pertractata, & aliàs difficilis eſt, eò facilius nobis pollicemur Lectoris judicium, ſi fortè in ordinatione, vel applicatione Remediorum ceſpitaverimus, quo certius noverit obtentus noſtri veritatem.

2. Antequam ad *indicationes* progredimur, ridenda omnino illorum eſt opinio, qui curationem *Paralyſeos* vulgaris cum *Pareſeos* cura confundunt. Oſtendimus jam ſuprà, quod eximia ſit differentia inter hos affectus, etiam ratione *curationis*, quod potisſimùm hic attendendum. Nunc uberius, ne noſtro arbitrio rem diremiſſe videamur, ex *Cratone* illud explanabimus. *Conſil.72. 73.* Scribit autem ita. *Cum in hoc malo (Pareſi) non ad principium nervorum, ſed plerumq; ad muſculos materia transmittatur, atq; ii, ut poſt graves labores, langveant, conſequens eſt, curationem in exſtirpanda materia ex muſculis, iisq; corroborandis, conſiſtere, non neglectis illis, quæ inteſtinorum tonum reſtituunt.* Et in ſeqq.: *In Pareſi malum oritur, ab inteſtinis, & impetu quodam ad membra externa defertur, ac muſculorum tendines occupat, ſæpè principio nervorum illæſo. Itaq; primùm inteſtinorum malam intemperiem corrigere ſtudemus, deinde materiam, quæ in membris exterioribus jam actu eſt, diſcutere, & corroborare, id eſt, ad ſuam temperiem redigere.*

3. Ex his patet unde petendæ ſint *indicationes*, ſcil: primariò *à cauſa*, quæ removenda, deinde *ſecundario* ab *urgentibus ſymptomatis*: ſic quando, *Pareſi* vigente, *dolor colicus*, ſimul viget, & naturam nimis debilitat, *anodyna* vel *paregorica* addenda erunt. De *vitali* nihil addimus, ſiquidem quilibet Medicus ipſe illam attendet.

4. *Hartmannus* in theſibus medico-chymicis Curationem *Pareſeos*, ita orditur: *diſp.1.p.19.* *non diù hic cunctandum. Morbus enim temporis ſucceſſu fit incurabilis, & alioquin præceps eſt*, intellige, ſi altiores jam egit radices in artubus, & natura huic viæ, quoad translationem, q. adſvevit.

5. De V. S. quia â *Pareſi*, ut ſic, non indicatur, niſi adſint ſigna Plethoræ, hic prolixi non erimus. vide de hac controverſia *Sennert.*

l. 1 Pract. part. 2. c. 27. p. 525.

Prax. Chymiatr. p. 87.

6. Rejicit *Hartmannus* hic *purgantia*, & quidem meritò, præſertim ſi hæc *μετάϛασις* fit per modum Criſeos perfectæ, hac enim ratione non ſolùm naturæ motus impeditur, & materia â peripheria ad Centrum, vel interiora revocatur, verùm etiam vires ægri maximè dejiciuntur.

7. Poteſt tamen hic diſtinctio, quam ipſe ſuppediat, adhiberi duplex 1. *quod tempus adhibendi cathartica.* 2. *quod facultates eorum concernit:* quoad *prius*, concedendum, criſin non eſſe turbandam, præſertim ſi perfectè & legitimè fiat h. e. cum *ευφορία* patientis; quoad *poſterius*, verificabitur illud ſaltem de catharticis, quæ cum vehementia operationes ſuas peragunt, à quibus medicus ipſe in principio, & durante adhuc Criſi, ſecundum prudentiam ſuam abſtinebit.

Prax Chymiatr. p. 88.

8. Ipſe interea, ut materia ſubducatur, commendat cottidie usq; dum effectus ſequatur, *Extractum Eſulæ ſenioris*, vel non nimis recentis, eam ob cauſam forſan, quia ſi nimis eſt recens, non ſine inſigni moleſtia purgare creditur, propterea in officinis vetus vel q. effœta quodammodo, ſeligitur.

9. Hic, antequam ad purgantia nos convertimus, probabilius nobis videretur ob *colicas obſtructiones*, quæ prorſ9, & totaliter in principio *Pareſeos* non erunt ſublatæ, præmittere *Clyſteres* primò *emollientes*, & quidem frequenter iteratos, nam unica vice malum iſtud non tollitur, ſi præſertim vehemens fœcum exſiccatio præceſſit, ut habet *Caſp. Hoffm.*

10. *Clyſma* poteſt eſſe tale. ℞ *decoct. emollient unc. vj. Electuar lenitiv unc. jß vitell. ovor. No. j. F. l a Clyſma. S.* Clyſtir auf 1. mahl. *vel* ℞ *herb. malv. branc. urſin. Mercurial. a M. j. rad. althææ. lil alb a. unc. j ſem aniſ. carv. a drachm. jß. coq. in ſ. q. aq. com. vel etiam vino malvatico, & ſi dolores adhuc colici adſunt. in ſero lactis. Colatur* ℞ *unc. vj. add. ol. lil alb unc. jß. Electuar hier. picr. c. agar. unc. j. ſal dr. j. S. ut ante.*

11. Controverſiam hic movent nonnulli, de *ol.* an illa debeant ingredi enemata? perſuaſum n. ſibi habent, *Pareſin* potius ab ol: excitari, quàm cuarri. verum citra rationem, Olea quia lubricitant & laxant hocq; â Medico intenditur, potius er[illegible]

proſi-

proficua. *Galenus* certè cum ex phlegmate vitreo inteſtina ipſi veluti terebra perforarentur, fatetur in illa ſua colica injectô per Clyſteres *oleô rutaceo*, magnam frigidisſimæ pituitæ copiam excreviſſe. *Et. Cl. Jo. Langius* his nobis adſtipulatur: *ſi Colonin* *Epiſtol.* *flatu groſſo, aut phlegmatis vitrei frigore cruciatu intolerabili, (quẽ crebrò extremorũ Paralyſis excipit) divellitur, ſi ol: ſubtilioris ſubſtantiæ, quale eſt ſabinũ (in quo decocta fuerint carminativa additis phlegmagogis) exhibueris, patientes confeſtim ab hujus doloris carnificina liberabis.* Idem fecit *Epiphan Ferdinandus* & alii: propterea *hiſtor. 25. p.* & nos rectè facturos ſperamus, ſi ol: enematis addiderimus, *109.* appropriata præſertim & deſtillata, quæ magis penitrant. *E. g.* ℞. *herb. 5. emollient. a. M. j. fl. Chamonill. rom. ſambuc. a. p jj. fol. laur. M ß. rad. althææ unc. jß. coq. in ſ. q. aq. com. vel vin. Colatur* ℞ *unc. viij. add. Elect. d. bacc. laur. unc. j. vitell. over No. j. ſal. rut. dr. ß. ol: ſtillat Laur. gutt. jv.* S. Clyſtir ℞. *decoct. emollient. unc. vij. in quibus coq; Croc metall. dr. j. dr. jß. Colatur: frequenter iteratæ; ne quid in ſubſtantia de Croco admiſceatur liquori, add. mell Mercurial. unc. jß. ol. ſtillat. Carv. Cumin. a. g. iv. M. f. Clyſter.* antequam applicetur, folle vel Syringa inteſtinorum latera, ſi opus, a fœcibus ſeparanda, ut habet *Harttmannus.*

12. Fœcibus, vel alvo ſic emollita, ad purgantia leniora deſcendendum, qualia ex mente *Hartmanni* ſunt medicamenta ex *Extract Eſul. ſenioris.* hoc variis exhiberi poteſt formulis: *E. g.* ℞. *Extr. Eſul. ſen gr. XV. ſcammon Sulph. gr. iv. diſſolv in ſ. q. aq. Carminativ. Dorncrell & ſirup d. Cortic. aurantior. q. ſ. pro edulcorat & dilut.* S. purgier tränckl. auff 1. mahl *vel* ℞. *Extract. Eſul. ſcrup. j diſſolv in aq. Carminativ dr iij. add. Eſſent. carminativ dr. j. Sirup. conſerv. cortic. aurant. dr. jß. S. ut ante.* ℞. *Conſerv. fl. ſambuc. dr. j. Extract Eſul. ſcrup. j. reſin Gialap. gr. iv. c. Elæoſacch. Zedoar. f. l. a. bolus. ſ.* Purgier Zucker auff 1. mahl *vel:* ℞. *Extract Specif. Colic. Mynſ. ſcrup. ß. Extract Eſul. gr. XV. c. ſ. q. ſacch. f. la. bolus. S. ut ante.* ℞ *MP hier picr. c. agaric. ſcrup. j. Extract Eſul. gr. xij. c. ſq. ſpir: vel Tinct. Tart. f. l. a. Pilul. ſ.* Purgierpillen auff 1. mahl. vel ℞ *Extract Zedoar. Eſul a ſcrup. ß. ſcam ſulph. gr. v. c. ſ. q. eſſent anticol. f. l. a. Pilul. S. ut ante.*

13. *Petrus Palmarius* in *Pareſi* felici cum ſucceſſu frequenter probatum invenit *ſirupum antimonialem, qui ita paratur:* *in cap. d. ſtib. p. 116.*

℞ vin alb unc.vj. aq roſ. unc.ij. pulv. alarbaz dr.j. Cinnam elect. dr.j.ß. in fund per noctem, colentur per inclinationem add ſacch albiſſ. unc.viij. f.l.a. ſirup. hujus unc.ß. vel unc.j. poſt juris pulli vel carnis bubulæ hauſtum propinabat Pareſi affectis, quoties purgare volebat, ſed, non niſi corpore & humore rite præparato. Eundem ſirupum *Crollius* vocat *ſirupum vomitivum Hartmanni*: in compoſitione non variat, ſphalma tamen ſubeſſe puto in exemplari, quod jubet recipere Antimon. unc.vj. omiſſo vino, in quod debet infundi, quod B.L. nobiſcum poterit notare.

Baſilic Chymic p.32,

14. Quæritur a. an *Antimonialia* in *Pareſi* proſint, cum non ſolum pro violentis habeantur, ſed etiam plerumq; vomitum moveant, qui per ſe in *Pareſi* non indicatur. ℞. ad 1. de Antimon. id potisſimum concedendum, quæ rite non ſunt præpata, ut *Schenkius* & *Cornarius* de quodam circumforaneo adducunt exemplum, qui uſu Antimon. alicui *Pareſin* potius conciliavit. Poterunt itaq; in defectu aliorum interdum, ſed caute adhiberi: ſi verò tutè curare velis, poteris hæc ommittere. 2. *Emetica* in *Colica* exhibet *Epiphan. Ferdinand*, & *Joh. Colle*, ſed non impromiſcuè: *Ferdinandus* enim hac hypotheſi nititur, materiam, è capite ventriculo, & hinc inteſtinis communicari: quatenus itaq; humorum colluvie aggravatur ventriculus, non improbabiliter etiam in *Colica* proderunt vomitoria, ut & in *Pareſi*, quæ â continuo affluxu dependet.

Coll. Coſmit. medic. p.320.

15. De hujus ſirupi effectu, hæc annotat adhuc *Crollius*, quod diverſas edat operationes, plerumq; verò purget per ſuperiora, nonnunquam etiam ſuccedentibus, vel ſolis etiam alvi ſeceſſibus, aliquando & ſudoribus ſimul, vel ſolum prodeuntibus. Medicus hic prudens ſi ſolùm alvum ſubducere velit, loco vitri Antimon. poſſet ſubſtituere, Antimon. purg. per inferior, vel fl. Antimon. per infer. purg. item ſi diaphoreſi ſolùm prodeſſe cupiat, Antimon. diaphoreticum, meo judicio, non inutiliter ſubſtitueretur.

16. Purgantibꝰ pluribus opus eſſe non reor, quandoquidem natura amplius debilitanda non eſt. Si tamen quis vulgaria *ex ſucc. roſ. ſirup. viol. ſolutiv. diaſer. manna, rhabarb, diaprun. ſolutiv. pulp. tamarind vel etiam hier picr.* quam *Sennertus* mire comẽdat ob virtutẽ inteſtinorum ſordes abſtergendi, cum refrigeran-

loc allegat. p.548.

frigerantibus & humectantibus, ne caliditate ſua noceat, miſtâ, adhibere velit, illi libertim eſto. *Hartmannus* addit, in *Pareſi* locum etiam habere illa cathartica, quæ uſurpavit in *Paralyſi* Nota etiam, ſi in forma pulveris lubet adſumere purgantia, non inutiliter ad miſceri oſſa hna. præp: laxant n. & nervos confortant.

17. Intereà ſi iſtiusmodi μετάςασις adhuc durat, & nullum levamen patiens exinde percipit, ne natura hisce viis adſveſcat, & intermedias quaſi debilitet, *Clyſteres acres & revellentes*, non ſine fructu adhiberi poterunt, ùt *Hartmannus & Epiphhan..Ferdinand.* hoc egregie teſtantur. Dicis: anteà dicebas, â purgantium vehementiorum uſu eſſe abſtinendum, ne fiat revulſio, cur a. nunc revellis? ℞ aliud eſt materiam artuum extremitatibus actu jam inhærentem, revellere, aliud autem, illam quæ in motu ad illas eſt; illa omnino *catharticis draſticis* fieri poteſt, ut *Practici* docent, ſed maximo cùm damno Clientum; hac autem revulſione proſpicimus & *naturæ*, & *parti affectæ* de levamine. *Naturæ* quidem, ne, ut dixi, viis extraordinariis, &, ut *Ferdinandus* loquitur, monſtroſis adſvescat; *parti affectæ*, ne magis infirmetur, & humorum ſaburra aggravetur. *E. g.* ℞ *rad. Pyrethr. unc. ß. Imperator. dr. iij. fol. laur. ſalv. origan. a. M. j. fl. cent. min. p. iij. ivæ arthet. ſtœchad arab. a p. ij. ſem cartham dr. iij pulp. colocynthid. in petia ligat. dr. j. ß. coq. in ſ. q. aq. com. Colatur.* ℞ *unc. viij. add. mell. anthoſat. dr. vj. Elect. hier. picr. c. agaric. unc. j. Extract Caſtor. ſcrup. ß. fell. Taur. inſpiſſ. dr. j. vitell. ovorum. No. j. F. l. a. Clyſma. poſſunt etiam ol. Clyſmatis addi. ut ſupra probavimus.* Exempla vide in *Hartmann. & Mynſicht.*

18. *Schenk & Crato*, pro ulteriore materiæ diſcuſſione, hoc illinit umbilicum. ℞ *Gumm. Galb. Elem. heder. ol. Laur. vel bacc Laur. a. p. æq. deſtillentur ſeorſim, primo aq. deinde ol. clarum, tandem ol. craſſum velut melligo, prodibit, quod eſt optimum, hoc quotidie bis vel ter de die regio umbilicalis inungatur.*

19. Interim, ut ventriculus & inteſtina corroborentur, præſtat præſcribere *Spir. Tart.* de quo ſumat æger coditie gutt 20. 25. dum adhuc eſt jejunus, ut & *decoctum Ligni Saſsafr.* quod parilem habet ἐνέργειαν. Superat autem decoctum, Eſſentia Saſsafr. cum ſpir: proprio præparata.

20. His peractis, tertio quoq; die *Sudorifera* propinanda, præ *Vid. obſerv. p. 108.*

D

da, pro diſcuſſione materiæ. *Schenkius* qui magno ſuo honore & felici ſucceſſu, ſuper aliquot *millia florenorum*, apud Bohemos & Moravos hac cura lucratus eſt, præfert hic omnibus *hidroticis, hidroticum D. Ambroſii*, de quo Cochl. 1. ſumendũ. Eſt a. decoct. Milii, ut in *Diſpenſ. Horſtii* legere eſt. decoctio hæc fit c. *aq.* fumar, ſed præſtaret loco hujus, ſumere *aq.* enul, hæc enim in *Pareſi* eſt ſingulare arcanum. Ejusdem efficaciæ cenſetur apozema quod *Philip. Hechſtetterus* ita præparat: ℞ *rad. enul. camp. unc. ij. fœnicul. unc. j. ß. coq. in vin. quartar. 5. h. e. lib. 2½. medicinal. infuſa per diem naturalem coq. ad caſ. 3tiæ. part. divide Colaturam in 4. p. æq.* quæ, & ſi adhuc alia occurrunt, uti non ſunt contemnenda, ita longe habemus alia, quæ cum his efficaciâ decertant.

p. 235.

obſ. 4. Decad. 3. p. 231.

21. Sunt a. hæc: ℞ *aq. Primul ver. unc. j. Specif. cephal. ſcrup. jß Sirup d. beton dr. iij. eſſn. arthet. vel enul. dr. j S.* Schweiß Tranck auff 1. mahl. ℞ *aq. ſalv. unc. jß. Sirup. d. ſtœchad. arab. dr. iij. eſſn. lign. chamædr. a. dr. j S. ut ante.* ℞ *aq. Chamædr. unc j. bezoart. Solar. gr. vj. miſtur ſimpl. ſcrup. j. eſſn. ſalv. dr. j. S.* ℞ *aq. primul. ver. unc. j. Antimon. diaphoret ſcrup. j. bezoard. Solar. gr. iv. ſirup. primul. ver. dr. iij. S.* ℞. *aq. enul. unc jß. Cinnam deſtillat dr. j. Stann. ſudorif. ſpir. Tart. a. ſcrup. ß. M. F. Potio.* hanc *P. J. Faber* miris extollit modis.

cap. d paral. p. 213.

22. Eadem ratione ex *ſirupo Palmarii* emetico, poſſemus reddere diaphoreticum, ut jam ſupra innuimus, ſi loco vitr. Antimon. diaphoretic Antimon. & loco vin alb. vinum enulatum ſubſtitueretur. Locum etiam hic poteſt habere tinctura ex Sulph. Antimon. quam *Schröderus* egregie docet præparare.

pharmacop. l. 3. p. 451.

22. *Hartmann* commendat Practicis *Cinnab. Antimon.* in deſtillat butyr, Antimon. in collo retortæ collect. & rectificat. Ex hac præp. ſeq *hidortic.* ℞ *Cinnab Antimon. ter per. ſe ſublimat p. j. Magiſt. Corall. Perlar a. p. ß. Oſſ. microcoſm. præp. p. ij. M. F. pulv. cujus dr. ß. in aq. ſudorifera propinetur, & miros experieris effectus.*

Prax. Chimiatr. p. 87.

24. Pulveres ſeqq. non ſine fructu etiam adhiberi poterunt. *E. g.* ℞. *Oſſ. microſm. præp dr. j. Cinnab. Antimon. ſcrup j. M. D. in 2. p. æq. S* Schweiß Pulver auff 1. mahl ℞. *Mag. Cranbum. ſcrup. j. Cinnab nativ. gr. vj. S.* auff 1. mahl ℞. *Oſſ. Microſcm. præp.*

ſrup. j.

ſcrup.j.Cinnab.Antimon.gr.x. S. auff 1. mahl. ℞. *Magiſt. Spin. viper. ſcrup.ß. Cinnab. Antimon.gr.vj.Bezoard lunar gr.iij. S.* auff 1. mahl.

25. Poſſunt etiam ex his pro patientis palato fieri Boli. *E.g.* ℞. *Conſerv.fl. ſalv dr.j. Antimon. diaphoret ſcrup.ß. Cinnab. Antimon. gr.vij. c. Elæoſacch. majoran. f.l.a. bolus.S.* Schweißtreibender Zucker auff 1. mahl vel ℞ *Extract. Caſtor. gr. x. bezoard. lunar gr.vj. Magiſt ſpin vip. gr.jv. c ſ.q. ſacch. F.l.a.bolo.S.ut.ante.*

26. Sudore ſic provocato, membra παρειμένα leniter fricari poſſunt *Eſſentia fol. Nicot.virid. c. vin. malvatic. ſola infuſione extracta*, qua de vid *Hartmann.* *p.94.*

27. Abhinc artus debent corroborari, ut iterum ad priſtinum redigantur tonum, quod ſequentibus præſtatur. ℞ *Conſerv. fl.primul.ver unc.ß.fl. enul. unc.j ſalv. fl. anth. a. dr. iij. ſpecier diambr. diamoſch. dulc.a. dr.jß. ſpir primul. ver. dr.j. c.ſ.q. ſirup. d. ſtæchad arab. F.l.a. Electuarium* de quo patiens bis de die aliquid deglutiat.

28. Addunt Practici Electuariis etiam *Cerebrum leporis*; ridet hoc *Helmontius* his verbis: *Pariter commendant, inquit, in Paralyſi Cerebrum cuniculi & leporis, quod veloces ſint curſu, virgam cervi pro frigidis, eò, quod fera ſalaciſſima. An ergo ſi ruſticus manum fidicinis coctam commederet, forte teſtudinem pulſitet artificioſe?* verùm, non video, quomodo, hoc exemplum de fidicine huc quadret. Non enim credo autores ſolum Cerebrum iſtud laudaſſe, quia animal eſt velox, hanc enim rationem riderem ipſe; ſed potius quia peculiari proprietate Cerebro conducit & partibus nervoſis. *in Ple&r furent. p. 321.*

29. *Hartmannus* has laudat rotulas: ℞ *lil. convall. fl. lavendul a.unc.iv. ſacch alb. unc. v. coq. ad perfectionem, indè remotis ab igne add. ol: ſuccin: rectiſicat ſcrup.j. extract ſalv dr.ij. aut ol. dr.ß. agitentur piſtillo & f. l. a. rotulæ.* Neq; ſequentes erunt incommodæ: ℞ *Specier diambr. diamosch dulc a dr.j ß.magiſt. Cran human dr.j.c.ſ.q. ſacch. in aq. Enul. ſolut. f. l. a. rotulæ* vel. ℞ *Cinnab. Antimon. dr ß. Extract Elen. ſalv. a ſcrup. ß. ol. ſtillatit ſuccin. ſpic. a. gutt. vj. c.ſ.q. ſacch. in aq. appropr ſolut f. l. a. rotulæ.*

30. Morſuli

30. *Morſuli* tales etiam miræ cenſentur efficaciæ. *E.g.* ℞ *Conſerv. flor. Enul unc. j. fl. lavendul Salv. a. unc. j. ß. Magiſt. Cranhuman ſuccin. præp. a dr. j ß. c. ſ q. ſacch. in aq. ſalv. ſolut. f. l. a. Morſuli adſperg. ol. ſtill. ſuccin. vel ſalv. S.* Gliederſtärckende Morſellen.

Poteſt. medicam. p. 384. 31. *Helmontius lacte Perlarum ſpermatico*, ceu vocat, plurimos *Pareſi* affectos, reſtituit, quale adhibeat menſtruum, ipſe ſub obſcure innuit. Eſt autem hoc *lac Spermaticum* nihil aliud quam *liquor Perlarum*, cujus præp. vid. apud *Hartmann & Mynſ.* In formul. ſic poteſt uſurpari. ℞ *Sirup ſtœchad arab unc. j. Lact Spermat Perl. ſcrup. ß. Eſſn. enulæ camp. dr. j. S.* ſtärckender Glieder Safft auff 1. mahl.

32. Adhibent etiam partibus reſolutis interdum *Cucurbitulas* abſque ſacrificatione, ut ſpiritus ad partes torpentes attrahantur ut & *rubificantia*, ſed vid hac de re *Sennert.* loc. allegat.

33. Frictiones lenes etiam non inutiles, ut ſic iterum ad naturale robur perveniant membra reſoluta, quo facto ad *topica* accedendum, præprimis ad *inunctiones*. Inter reliqua præſtat *Galbanetum Paracelſi* cujus præparatio eſt talismodi. ℞ *Galb lib. j ß. inde in Cucurbitam ſatis amplam, eiq; affunde ſpir. Terebinth lib j. digerantur in loco calido per dies 8. poſtea per alembicum ex cucurbita non nimis alta, deſtillentur ad ſiccitatem: quod ſi odoratius, aut præſtantis deſideras rectifica nuce moſchat, vel canella.* Poteſt etiam h. m. & forſan melius præparari ℞ *Gam. Galb. lib. ß. Heder. unc. iij. trita ſeorſim, miſce atq; deſtilla per retort. in aren. deſtillato adde Terebinth. lib j. ol. ſuccin, laur. a. unc. j. deſtilla denuo, & ſic efficacisſimum habebis Balſamum, omnibus partibus, pareſi affectis, præſtantisſimum*, quo etiam præſervationis cauſa, ipſa ſpina poteſt in ungui, quando malum ulterius ſerpere animadvertitur.

35. Inunctione facta, appliſca ſeq. cataplaſma: ℞ *rad. ſymphyt. maj. q. p. coq. in aq. comm. melius in aq. ivæ arthet. ad conſiſt. pultis*, quam applica: circa veſperam frictiones cum linteo in *Spir. Tart.* intincto, repetantur, donec effectus apparet. Cur præciſe *Hartmannus rad. Symphyt.* adhibere jubeat; rationem aliam habeo nullam, quam iſtam, quia emollit & diſcutit, atque ob mucilaginem, qua gaudet, etiam dolores, qui *Pareſin* non raro comitantur, mitigat.

35. Maxi-

35. Maximi quoque momenti in hoc ſymptomate ſunt
Balnea, ſ: naturalia, ſ: artificialia, ex herbis appr. & minerali-
um adjectione, præmiſſis tamen univerſalibus, hac enim ra-
tione, ut *Faber* ait, reliquiæ excrementi illius paralytici in par- *cap. d. Para-*
tibus remiſſis per ſudores ex balneis thermalibus excitatos, in *lys. p. 2, 4.*
auras diſſipantur. Ut a. major virtus & ἐνέργεια ſequatur, præ-
mittunt ante balnei ingreſſum Potionem ſudoriferam ex *ſtann.*
ſudorifero, ut ex ſupra poſitis haberi poteſt.

36. Verno tempore magis proſunt *thermæ*, in quibus
etiam delectus habendus: hic enim ſolum utiles ſunt *ſulphureæ,*
nitroſæ, & non multi aluminis participes & ob id etiam *Sulph. nitr.*
& alumen. non inutiliter admiſcentur artificialibus. quoniam
vero cuilibet regioni propriæ ſunt *thermæ*, hic de illis nihil am-
plius addemus, ſed cujuslibet medici, ibi facientis medicinam
judicio permittimus.

37. *Balnea artificialia* talia poſſunt præparari, ſecun-
dùm methodum *Hartmanni ex Lacte, ol. ſolo, vel ex lacte c. aq.*
mixto, vel hydrelæo. Inſigniter enim ubi dolores *Pareſin* com-
mitantur, leniunt, præſertim ſi aliquid addatur d. *ol.* appropr.
Grembs ex mente *Helmontii*, ait, *Balnea in Pareſi eſſe periculoſa*, *p. 275.*
quia facile liquant, & novam cauſam occaſionalis fluxionem in-
ducunt. Sed hic cautelæ Practicorum obſervandæ, & ſic obje-
ctio non de omnibus ſimpliciter, verificabitur. Proptera ratione
qualitatis ſint temperata, ratione *uſus vel durationis*, moderata:
tunc enim ſolum ſi exceſſus in his vel aliis, ut in diæta, contingit,
obtinebit. Tandem conſilium *Salæ* optime hùc quadrat, ut in *p. 560.*
omnibus *Pareſi* affectis intueamur conſtitutionem & ſpem Con-
valeſcentiæ, hæc, & alia, ſi abſunt, nihil omnino, aut parùm, hiſce
remediis, quamvis aliàs utilibus, proficies.

38. *Artificiale* poterit eſſe ſeq. ℞ *herb. Paralyſ. ivæ arthet.*
fol. roriſm. ſalv. lavend. a. M. ij. fl. ſtœchad. arab. Cent. min. an-
thos, chamomill. rom. a. M. ß. Bacc. Laur. M. ij. Junip. M. iij. rad.
pyrethr. urtic. a. unc. iij. Sulph. viv. lib. ij. nitr. lib. jß. inciſa D. S.
Species zum Bade His vel aliis *Paralytici* prius lavari poſſunt,
poſtea, quia pori, poſt balneum, ſunt aperti, inunctiones fiant
vel linimentis, vel unguentis, aut Balſ. appropr. Notandum a.
hic. 1. quando *ol.* calida & ſicca, præſertim deſtillata ad hiben-

 tur,

tur,ſemper aliquid pingvium adhiberi debere; ne materia nervis impacta, exſiccetur & indureſcat. 2. ante novam inunctionem ſordes quæ de priore relictæ ſunt, abluendæ,panno decocto appropr.imbuto,ut ſic opus eò melius ſuccedat.

39. Formulæ poſſunt eſſe tales: ℞ *Axung. Tax. ard.a. unc. j. Gallin. unc. ij. lumbric terreſtr. vin lotor unc. j ß. ol. ſtillatit. Salv. Laur. roriſmarin.a.g.iiij. M.pro Linimento.* vel ℞ *ol. Chamomill.rom.lumbric terreſtr.a unc.j. vulpin dr. iiij. ſpecier diacaſtor. Chamædr. roriſmar. a. dr. ß. ceræ & pingved. tax. q.ſ. pro Ungv*:

p.124. 40. Singulari quoq; efficacia cammendabile eſt Balſ. Paralyt. *T. J. Fabr.* ℞. *Eſſn. roriſm. Salv. a. dr. j. Eſſn. prim. ver. Chamædr. Spir. vini.alcoholizat.a.dr.ij butyri recent.unc.ij.nitr pulverizat dr. ij miſceantur omnia, & f.l.a Balſ.d. quo membrum frigidè in ungatur*, aliàs, ſi calide applicatur, evanida redditur virtus harum Eſſentiarum.

14. *Crato* in uſu habuit *Ungv. d. ſapon.* quod ita fit: ℞. *Sapon venet. lib.ß.ol. bacc. Junip unc.j. pulv ſem. eruc. dr. vj. M. Ungv. vel* ℞ *Sapon. venet. mucilag rad. althææ a unc. j. ſem. eruc. contus dr. ij. ol. bacc. junip. unc. ß. M.pro Linimento.*

42. Hac occaſione non immeritò poſſet aliquis dubitare de *Unguentorum* & *inunctionum* efficacia, tantum enim abeſt,ut influxa materia horum virtute exhauriatur, ut potius illa, ratione prohibitæ transſpirationis, magis pertinax & ſpisſa reddatur: huic ℞. partim ex. §. 38. partùm addendo,quod loco Unguentorum, morbo perſeverante, interdum *Fotus* ex ſpecific. præferendi, cum frictionibus leviorib. Si autem alicui nimia humiditas ex fomentatione noxia videatur,iterum propinet ſudorifera.

43. Fomentum tale parabit Medicus: ℞. *herb. Origan. ſalv. roriſm. ivæ arthetic.a. M. ij. fl. cent. min. ſtœchad arab. enul. prim. veris. a.p. j. rad. urtic. unc. j. ß. bacc. Laur. M. j. coq. in aq. com. vel. elen. in fin. add ſpir. Tart. eſſen. elen. chamæpit. a. ſcrup. ß.* foveantur, hôc partes linteo duplicato. vel hæ ſpecies inciſæ adſperg. *Spir. Tart.* infund in *aq.* enul. Colaturâ foveatur pars affecta. Poſſunt etiam ſacculi exinde parari.

44. *Angelus Sala* inungit partes *Vnguento Bezoartico*, & totum

& totum corpus linteolo calido involvit, deinde mantili ligneo peculiari induſtria ad ſudores proliciendos facto, includit, ut linteolis undiq; ſubductis, pauxilloque aſæ dulcis, aut ligno aloës, in ignitario ſubtus pedes accenſo, ſudor, quantum opus eſt, provocetur. Peculiaris quoque vaſis mentionem facit *Schenk* in, ſuis obſervat. in quo reſolutæ partes vaporem excipiendo item reficiuntur. *Ungv. Bezoard. deſcript. vid in Angel. Sal.* p. 529.

45. Sunt & aliæ *Inunctionum*, *Fotuum*, *Balneorum*, *Aq. ad extra*, *Emplaſtrorum*, apud practicos formulæ; verùm, ne præter ſpem excreſcat theſium noſtrarum numerus, ſtudio illas hic omittimus, ea ſpe freti, fore, ut B. L. hiſce ſelectisſimis ſit contentus.

46. Pauca adhuc reſtant de *diæta* obſervanda in qua, ſi vel levisſimus error committatur, morbus iſte, vel Symptoma redditur de die in diem pertinacius. Conſiſtit autem in recto regimine rerum 6. *non naturalium*, potisſimum 1. *in aëre* hic ſi frigidus eſt, & propterea nervoſo generi peculiariter infenſus, vitandus, vel arte corrigendus 2. *Cibo* qualis hic conveniat, cuilibet poteſt eſſe notum, ſcil: εὔπεπτος, & qui mediocriter calefaciendi & attenuandi vim habet. Brodia herbis appropriatis decoquantur, & patienti ſæpius exhibeantur. Eandem ob rationem carnes ſalv. roriſmar, majoran. ſatureja, aliisq; antiparalyticis poſſunt condiri. Carne viperarum vel farina harum jure ſubacta, capones & gallinæ ſaginari debent, nam adeps viperinus inter nervina à practicis ſolet referri. Eadem ratione panes quoq; condiantur ſem *Carv. fœnicul. aniſ. melanth* & condimenti loco in menſa uſurpetur *Sinap. Cappar. Sal. theriacal. Sal. d. viper. beton Salv Junip Cinnamom. Caryophyll.* 3. *Potu*. Diſceptant hic Practici *de Vino*, an illud Pareſi affectis ſit conducibile? Reſolvi poteſt hæc quæſtio tam ex curatione *Paralyſeos*, quam *Colicæ affectionis*, neque in illa ſimplex & generoſium, præferrim inprincipio, conceditur, neque in hac, niſi interdum, quando à flatibus dependet, qua de re vid. *Grembs* qui hoc problema exacte dilucidavit. Nos, ſequentes hic mentem *Salæ*, vinum ſimplex, & generoſum etiam p. 201.

pro-

proſcribimus, dico *ſimplex & generoſum*: oligophorum enim & medicatum non excludimus. Laudatur potiſſimum *vinum enulatum*, quod paratur ex rad & muſto. vel poſſunt etiam rad.& fl. Enul. in vinum tenue infundi, & inde cum aliis fieri nodulus. Eſſentia elenii, hic etiam obtinebit

Comp. Med. Pract p.188 47. *Joh. Andr. Schmitz*, commendat *fl. Calend. lavend. gran. & raſur lign. Juniper in vin. infuſ per menſ. unum vel alterum, ad Cochl. 1. vel* $1\frac{1}{2}$*. cottidie uſurpatum.* Sic enim ſi vinum eſt tenue, virtus herbarum extracta (præſertim ſi *Sipir. Tart.* vel Eſſentia Elenii juvetur) prævalet, & moderato calore membris benefacit. Cæteroquin bibat, frequenter *hydromel, cum fol. ſalv. roriſm. majoran. chamædr. nuc. moſchat. Zingib. Cardamom. gran. Paradiſ. pipere, paratum.* Eadem fere ingredientia *loc. allegat. p.546.* habet vinum *Hippocratic Sennerti*: ſed vereor, ne hæc calida *Pareſi* affectis ſint nociva, propterea corrigi poſſunt aliis admiſtis. Admitti quoque poteſt Cereviſia ſecundaria, præprimis, ſi aliquid *de Spir. Tart. vel Eſſn. arthet inſtilletur, aut etiam Elen.* Idem præſtat etiam *decoctum ſaſſafr.* Reliqua de motu corporis vel animi, hic omittuntur, quilibet enim medicorum hæc poterit obſervare, hoc denique addimus, ut in declinatione, membra mediocriter patiens iterum exerceat, ut pedetentim iterum aſveſcant.

Et tantum de *Pareſi*, quatenus habetur *ſpecies Paralyſeos ex Colica.* Plura hac vice, addere nolumus, atq; vix poſſumus; propterea repetimus petitus noſtri verba in ſuperioribus comprehenſa, velit *B. L.* ſi alicui erravimus, humaniter omnia corrigere & interea, hæc boni conſulere. *Tibi vero, S. S. Trias, pro laboribus hiſe, & honoribus conceſſis, immortales ſint gratiæ deſtinatæ!*

F I N I S.